

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

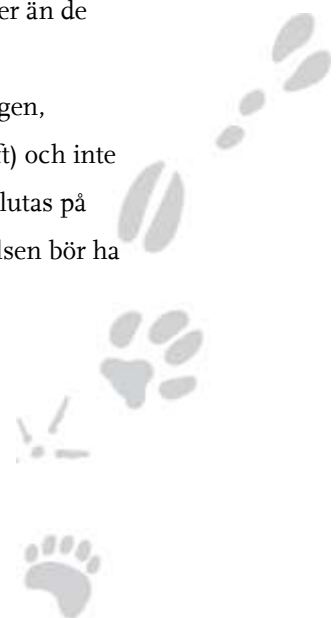
Öster Malma 2016 04 20

Promemoria om specialforum för överklagande av vissa jaktbeslut (N2016/02157/RS)

Beredd tillfälle därtill får Svenska Jägareförbundet ("förbundet") yttra sig i enlighet med följande. Förbundet har följande huvudsakliga synpunkter:

- **En total översyn av överprövningssystemet avseende jaktbeslut, inklusive organisationers talerätt, besluts överklagbarhet samt instansordningen, måste göras för att komma tillrätta med problemen på lång sikt**
- **Förbundet tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian, med de förändringar som framgår nedan, för att minska problemen på kort sikt:**
  1. **Förbundet bör utbilda aktuella domstolar om faunavård och viltförvaltning**
  2. **Alla mål om överprövning av länsstyrelsernas jaktbeslut bör hanteras av samma förvaltningsrätt i första instans**
  3. **Licensjaktbeslut på stora rovdjur bör vara treåriga**
  4. **Licensjaktbeslut på stora rovdjur bör fattas i så god tid som möjligt och senast tre månader innan jaktens början**

Förbundet vill inledningsvis framhålla vikten av att nuvarande ordning med t.ex. icke överklagbara normgivningsbeslut om t.ex. jakttider på olika arter består. I annat fall skulle möjligheter till överprövning av myndighetsbeslut leda till att jakt på även andra arter än de stora rovdjuren också hamnar i ett juridiskt överprövningsträsk med ett lavinartat ärendetillflöde. Förbundet anser att jakttider även framöver bör beslutas av Regeringen, alternativt Naturvårdsverket, som ett normgivningsbeslut (förordning eller föreskrift) och inte av länsstyrelserna. Jakttider bör styras av biologiska jaktidsramar och dessa bör beslutas på nationell nivå så olikheter mellan länen undviks. Regional förvaltning där länsstyrelsen bör ha ett inflytande handlar om hur mycket vilt vi ska jaga – inte när och hur vi jagar.

Förbundets specifika kommentarer nedan följer promemorians disposition.

Bakgrund och sammanfattning

Förbundet som starkt känner att en revidering av nuvarande system för överprövning av beslut om jakt efter de stora rovdjuren är nödvändig, välkomnar ett försök att utforma nya bestämmelser för att komma tillrätta med problematiken. Det är uppenbart att förslagen bygger på det rättsliga läge som gäller efter Högsta förvaltningsdomstolens beslut den 18 december 2015 samt Regeringens beslut att ändra jaktförordningen med verkan från den 1 april 2016 och att själva grundstrukturen i förslagen därmed är mer eller mindre given. Förbundet anser att Regeringen innan beslutet att ändra jaktförordningen den 25 februari 2016, borde ha lämnat också frågan om instansordningen på remiss istället för som nu bara frågan om vilken eller vilka domstolar som ska pröva frågorna. Förbundet har synpunkter på hur förslagen har utformats och har vissa tankar om alternativa lösningar i enlighet med vad som anges nedan, vilka borde ha övervägts redan i det sammanhanget.

Art- och habitatdirektivet

Art- och habitatdirektivet anger hur medlemsstaterna ska främja att den biologiska mångfalden bibehålls med beaktande av ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov, vilket i sin tur ska bidra till det övergripande målet, som är en hållbar utveckling. Det innebär i ett samhälle som har lämnat det ursprungliga, helt oreglerade stadiet, att olika djurarter ska förvaltas så att faunan utvecklas på ett balanserat sätt, där djurens behov av särskilt skydd och deras behov av skydd för sin livsmiljö vägs mot motstående, väsentliga intressen.

Direktivet har på ett förenklat sätt och för att få en enhetlighet inom EU delat in faunan i olika skyddsklasser, där vissa, vid direktivets tillkomst hotade, djurarter har fått ett starkare skydd som endast begränsas genom uppräknade undantag, medan andra djurarter som också anses särskilt skyddsvärda kan förvaltas på vanligt sätt under förutsättning att detta sker kontrollerat. Gränssnittet går mellan djurarter som har uppnått gynnsam bevarandestatus och sådana som kräver åtgärder för att bibehålla eller uppnå en sådan status. Faunans utveckling nationellt och internationellt har lett till att flera djurarter idag listas i "fel" skyddsklass: de kan ha gått från att vara akut hotade till att ha en gynnsam bevarandestatus eller de kan ha utvecklats i andra riktningen och ha behov av stödåtgärder som inte förutsattes när direktivet skrevs.

Förbundet vill betona att den grundläggande idén bakom direktivet är en adaptiv viltförvaltning som stöder en balanserad utveckling av olika djurarter och deras livsmiljöer i samklang med samhällets övriga behov. Helt enkelt en hållbar utveckling.

Allmänt om jakt, jaktbeslut och viltförvaltning

Förbundet har ingen invändning mot den beskrivning av gällande ordning som ges i avsnittet. Förutsättningen för att Naturvårdsverket ska få överlämna till länsstyrelserna att besluta om licensjakt är naturligtvis att antalet föryngringar överstiger fastställda miniminivåer för respektive djurart.

Det bör också anmärkas att 23 c § jaktförordningen är mer generellt avfattad när det gäller kraven på selektivitet och hänsyn till stammens storlek än de undantag som anges i art. 16:1 a – d i art- och habitatdirektivet. En "EU-konform" tolkning av dessa krav behöver därför endast göras när det gäller tillämpning som motsvarar undantaget i art. 16:1 e.

En förvaltningsrätt överprövar beslut om jakt efter de fem stora

Förbundet anser att det nu på kort sikt finns goda skäl att välja den lösning för överprövning som promemorian föreslår. Det är sannolikt ett bättre alternativ att i linje med vad Naturvårdsverket föreslog i samband med Riberdahls utredning låta den ansvariga viltmyndigheten fortsätta som överprövningsinstans och låta dess avgöranden överklagas direkt i en kammarrätt, t.ex. kammarrätten i Sundsvall, för att kunna få en lagakraftvunnen slutlig dom i sak innan jaktens början. Detta kommer aldrig att kunna ske med nuvarande prövning i tre instanser eftersom den beslutade jakttiden alltid kommer att ha gått ut innan det är dags för prövning i Högsta förvaltningsdomstolen. Den nu valda lösningen har emellertid den fördelen att beslut om den kan fattas av Regeringen. Förbundet vill dock att Regeringen tillsätter en utredning för att hitta en långsiktig lösning för att korta ner processtiden samtidigt som frågan om talerätten samt besluts överklagbarhet i sig ses över. Nuvarande rättsläge är otydligt och baseras på en extensiv tolkning av svensk rätt i linje med internationella konventioner (Århuskonventionen). Detta bör regleras i lag enligt förbundets uppfattning.

Förbundet vill vidare betona att det inte enbart krävs juridisk sakkunskap hos domstolarna. De processer som har förts under vintern 2015/2016 har visat att domstolarna inte har förmått att ta till sig den sakinformation som parterna har lämnat i målen, vilket har bidragit till det mycket olika utfallet i olika domstolar. De domstolar som ska avgöra dessa frågor måste ha en grundkunskap om faunavård och viltförvaltning som inte kan inhämtas utan viss arbetsinsats. Förbundet är berett att inom ramen för sitt allmänna uppdrag och i samarbete med Domstolsverket (Domstolsakademin) utarbeta ett utbildningspaket för berörda domstolar.

En felaktighet har smugit sig in i den motiverande texten på sid. 6 överst. Det är självklart att domstolen måste ta ställning till hela den beslutade jaktens omfattning även om enbart ett av flera licensjaktbeslut överklagas. Jakten totalt bör inte utan starka skäl tillåtas ha en omfattning som äventyrar artens gynnsamma bevarandestatus medan den däremot lokalt eller regionalt kan tillåtas ha en omfattning som inte vore godtagbar på nationell nivå.

Valet av Förvaltningsrätten i Luleå är rimligt även om förbundet tidigare förordat Falun eller Karlstad. Luleådomstolen är under en uppbyggnadsfas med anledning av att den har utsetts till migrationsdomstol men detta bör inte hindra att ytterligare en specialitet tillförs domstolen.

Domstolsprövning av beslut om jakt efter andra djur

Förbundet inser att Högsta förvaltningsdomstolens beslut får konsekvenser även för andra jaktbeslut än sådana som avser de fem stora rovdjuren. En liknande överprövning i domstol blir den logiska konsekvensen. Förbundet ser dock inget skäl att sprida dessa mål, som även de kräver en grundläggande förståelse för faunavård och viltförvaltning, på ett flertal domstolar. Det konstateras i promemorian att det inte rör sig om något större antal mål. Förvaltningsrätten i Luleå (och kammarrätten i Sundsvall) bör ha kapacitet även för dessa.

Tidpunkt för beslut om licensjakt efter varg

Det kan vara en god idé att införa en sista dag för beslut så att domstolarna får en chans att bedöma jakten innan den ska börja. Förbundet tror inte heller att den tidpunkt som har angivits är orealistisk men det kan vara bättre att ange den som en viss tid innan jaktens början, särskilt som regeln bör gälla övriga arter som omfattas av beslut om licensjakt. Det

hela kan också avdramatiseras ytterligare om man arbetar på litet längre sikt, se mer nedan. Emellertid måste konsekvensen av ett sent beslut framgå – är det en formfråga eller leder det till ett ogiltigt beslut? Enligt förbundets uppfattning måste det ses som en formfråga – i annat fall skulle ett för sent beslut kunna leda till att ingen jakt alls kan bedrivas aktuellt jaktår. Se mer nedan i författningsförslaget.

Naturvårdsverket ska se över fördelningen av miniminivåerna minst vart femte år. Om Naturvårdsverket fattar beslut som avser flera år möjliggör det även för länsstyrelserna att fatta beslut om licensjakt för mer än ett år i taget. Förbundet anser att treårsbeslut, liksom inom nuvarande älgförvaltning och kronhjortsförvaltning, vore lämpligt. Både Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas beslut kan naturligtvis förändras under sin löptid om det skulle visa sig önskvärt. Detta ligger i den adaptiva förvaltningens natur.

En bestämmelse om sista dag för beslut om licensjakt bör därför bara avse ett beslut som rör jakt under samma jaktår. Med rimlig framförhållning och flerårsbeslut blir det inte heller nödvändigt att senarelägga sista dag för beslut vissa år.

Konsekvenser -- en förvaltningsrätt

Förbundet har inget att erinra mot slutsatsernas detta avsnitt. De jakttider som angetts är dock inte absoluta utan endast datum som har ansetts lämpliga i tidigare beslut.

Konsekvenser -- domstolsprövning av beslut om jakt efter andra djur

Förbundet har ingen invändning mer än den tidigare redovisade: att det saknas anledning att behandla dessa mål annorlunda.

Särskilt om skyddsjakt

Promemorian har i första hand inriktats på de processuella problem som omgärdar licensjaktbeslut. Genom den föreslagna ordningen kommer även skyddsjaktbeslut att omfattas. Detta är mer eller mindre oundvikligt. Skyddsjakt blir emellertid aktuell när det finns ett akut problem som inte kan avvakta en senare lösning. En inhibition av ett skyddsjaktbeslut innebär därför ofta ett definitivt nej till det aktuella avlivandet, vilket gör att den akuta risken inte kan avvärjas.

Man skulle kunna tänka sig att öppna för domstolsprövning endast i de fall då skyddsjakt kan tänkas påverka en arts bevarandestatus men detta skulle leda till svåra gränsdragningsproblem. En annan lösning är att endast ha möjlighet till domstolsprövning av skyddsjaktbeslut som rör de arter som upptas i bilaga N till artskyddsförordningen (och bilaga I till fågeldirektivet). Motivet för detta skulle då vara att arterna i bilaga F (och i bilaga II till fågeldirektivet) får jagas under förutsättning att det sker som ett led i en kontrollerad förvaltning dit rimligen skyddsjaktbeslut kan räknas.

Ett formellt problem är att fågeldirektivets artlistor inte har upptagits i svensk rätt utan man får gå bakvägen och läsa jaktlagen samt jakttids- och skyddsjaktbilagorna till jaktförordningen för att avgöra varje arts skyddsstatus enligt svensk rätt. För att få en korrekt ram för skyddsjaktbesluten i en EU-kontext måste man ändå gå till fågeldirektivets bilagor.

Den ovannämnda skisserade avgränsningen löser naturligtvis inte de allvarligaste problemen: skyddsjaktbeslut rörande de stora rovdjuren. Det är i just dessa fall som vi sett de största problemen med att ha ett domstolsförfarande i tre instanser som kan spänna över flera år innan ett lagakraftvunnet beslut finns. Det är inte rimligt med hänsyn till de skador detta kan förorsaka. Förbundet ser ingen annan lösning på detta problem på kort sikt än mer insiktsfulla domare. Detta kan möjligen åstadkommas med den av förbundet antydda utbildningsinsatsen. På lång sikt kan problemet minimeras med en kortare instansordning efter en utredning och riksdagsbeslut i enlighet med vad som angivits ovan.

Författningstext

23 e § jaktförordningen

I enlighet med det tidigare anförda kan paragrafen utformas enligt följande.

”Beslut om licensjakt efter, björn varg, järv eller lo ska meddelas i så god tid som möjligt och i vart fall senast tre månader innan jaktperiodens början.”.

Det föreslagna andra stycket är onödigt om flerårsbeslut (som kan vara överlappande) görs till regel. Lördag-söndagsregeln är också onödigt tyngande och tillför mycket litet i sak.

58 § jaktförordningen

Förslag till skrivning av 58 § jaktförordningen

Systematiken har ändrats och felaktiga hänvisningar har strukits.

”Polismyndighetens beslut enligt denna förordning får överklagas hos länsstyrelsen. Beslut enligt 30 §, 38 § och 40 a § tredje stycket får dock inte överklagas.

Länsstyrelsens beslut enligt denna förordning får överklagas till Naturvårdsverket. Följande beslut av länsstyrelsen får dock endast överklagas till allmän förvaltningsdomstol

1. beslut om jakt efter fåglar som är upptagna i bilaga I till rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar,
2. beslut om licensjakt efter art som är markerad med N eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845),
3. beslut om skyddsjakt efter art som är markerad med N i bilaga 1 till artskyddsförordningen, och
4. beslut om avgifter enligt 52 b och 52 c §§.

Beslut enligt 4 §, om beslutet avser annat än registrering av kronhjortsområde, 9 § andra stycket, 21 §, 38 §, 47 § första stycket och 52 d § får inte överklagas.

Naturvårdsverkets beslut enligt denna förordning får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt 4 §, om beslutet avser annat än registrering av kronhjortsområde, 9 § andra och tredje styckena, 12 a § tredje stycket, 15 §, 21 §, 24 a § och 38 § samt Naturvårdsverkets beslut i ett överklagat ärende får dock inte överklagas.

I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. I 7 g § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m. finns bestämmelser om vilken domstol som är behörig.”]

7 g § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m.

Förslag till lydelse

”Beslut av en länsstyrelse eller av Naturvårdsverket som överklagas till en förvaltningsrätt ska tas upp av Förvaltningsrätten i Luleå om beslutet gäller

1. jakt efter fåglar som är upptagna i bilaga I till rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar,
2. licensjakt efter art som är markerad med N eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845), eller
3. skyddsjakt efter art som är markerad med N i bilaga 1 till artskyddsförordningen.”

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Bo Sköld
Generalsekreterare

Ola Wälimaa
Förbundsjurist

